

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

IX. Luhtero-caluiniani an sint Seruetiani, & Valentiniani?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

tamen effugere nequit pœnitentiam, in solo circum ductus indusio, cum cereo, sub voce præconis: dato insuper iuramento de non deferenda vrbe. At tertium periurus, denique morte laic, autore Caluino.

Illius autem innouati Arianismi tres erant. 1. Tres esse spiritus æternos, Patrem, Filium, Spiritum Sanctum, Essentiali Numera differentes. 2. Has Personas non esse æquales; sed Patrem ceteris eminentiorem; sic ut Pater Essentiator; alij duo Essentiati debeant dici. 3. Filium esse non ex nihilo, neque ex tempore genitum; sed ab æterno, & ex Patris Substantia.

AUTOR. Hæc de Essentia & Distinctione Personarum vniuersè: nunc singularitè de Distinctione.

IV. VALENTINIANI, etsi cum Ario agnoscunt tria distincta, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum; re ipsa tamen in Deo vero intrinsecam distinctionem, ita vt eadem Essentia sit in tribus, non agnoscunt. Ideo nolunt dici Patrem Personam primam: Imò Personam, aiunt, primam esse sophisticam & diabolicam. Vnde ridet hæc nomina, *Essentia, Persona, Relatio, Proprietas.*

TRANSYLVANI agnoscunt Patrem à Christo distinctum; vt quem purum hominem faciunt. Ante Incarnationem tamen nullam agnoscunt Distinctionem in Deo; sed dicunt; Verbum & Spiritum Sanctum, quæ in Veteri Testamento leguntur, esse Potentias, seu Virtutes Patris, Non Distinctas ab eo Persona, Relatione, aut Proprietate: quæ Nomina ridet & ipsi toto lib. 2.

Hæc relatio Atheismorum: Porrò Collatio dictorum fiat; & demonstratio, Lutherocaluinianos esse & Seruatianos partim; partim & Valentinianos, id est Samosatenos novos & Arianos, liquebit.

QVÆSTIO IX.

Luthero-caluiniani an sint Seruatiani, an verò Valentiniani?

LUTHERO-CALVINIANA huc prius in Synopsis redigam prædicta:

dein alia subijciam: ad quæstionem denique respondebo.

1. LUTHERI vox est; Dei Filius est Virtus Patris: non DEVS. 2. Verbum est Instrumentum Patris in creando & operando. 3. Christus est EL, sicut & creatura. Nam EL in singulari dicitur in Scripturis tantum de DEO VERO. Sic & Lutherani; Vt Melancton: In Christo Aliquid Natura diuina est. Vt Stancarus ex eodem, & Schegkius: Singula Persona plene & perfectus Deus non sunt; in vnum tamen collecta Deum perfectum efficiunt. Vt Schegkius. Sunt nuda Proprietates. Diuina Essentia non potest tota de Singulis predicari. Sunt Energia tantum & tres Partes &c.

CALVINI vox est: Vtinam sepulta essent hæc Nomina, Trinitas, Persona, &c. Item Pater, Filius, & Sp. Sanctus tantum Proprietate quadam sunt distincti. Musculus. Sine vocabulo, Personæ, potes esse Christianus.

AUTOR. Atqui ista sunt Seruetiana partim & Valentiniana: Patet confertenti: Ergo tales sunt & ipsi Lutherocaluiniani. Porrò liquebit idem euentius è subiectis eorundem ac Symmystarum ipsissimis totidem Verbis, & Censuris.

H. ERASMVS, LUTHERICALAMUS, dextera, & anima, in c. 5. Ephes. statuit hoc sibi axioma: In Scripturis Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur. Hanc regulam gnauiter sequuntur Transylvani. Idem istud Philip. 2. Qui cum in forma Dei esset, sic exponit, id est: cum opera exteriora faceret, in quibus fulgebat Diuinitas. Probat. Quia sicut formam serui suscepit specie exteriora, non substantialiter: ita & formam Dei in exteriori operatione miraculosa. Hæc summa Erasmi est, Vide Bell. l. 1. de Christo c. 7.

I. AUTOR. Ergo Erasmo Dei filius non est absolute DEVS, aut Verus DEVS. Vide nostrum *Antichristum Calu: quæst. 3.*

PERKINSVS Anglus Theol. Calu in Explicat. Symboli. ait: Iuxta vsitatam & vulgarem regulam; Si comparatur DEVS cum Filio & Spiritu Sancto, tum per vocem DEVS solus Pater intelligitur. Restringit hic articulus, quod vniuersè dixit Erasmus,

MELANCTHON in epist. ad Elec. Brandenburgicum, & in Locis, editis Basil. pag. 42. Christus ante Incarnationem Regni sibi à Deo Patre dari peti: Ergo non ab æterno id cum Patre habuit commune; vti in isto

minor Patre. Ibid. Secundum diuinitatem restitui sibi gloriam postulat. Ergo misceat, ut minor. Idem in Locis Commun. anni 1543. pag. 24. Item Beza in epist. 28. Christus secundum diuinitatem obdit Patri; ira eius cedit. Idem Melan-h epist. ad Brandeb. & lib. contr. Stancarum: Christus patri Sacrificat, Supplicat, apud eum intercedit.

II. AVTOR. At istæ propositiones olim & Arianorum erant, teste S. Cyrillo lib. II. in Ioan. c. 17. & 18. Sunt autem & Valentinianorum; patet supra.

1. CALVINVS in literis ad Polonos nihil abit ab iisdem. Tigurini epist. ad Polonos anni 1560. & 1561. in omnibus illi suffragantur. Item Fulco in confutatione criminatonum Papisficarum, pag. 64. & 65. Item Tuellus contra Hardingum art. 14. & 17. ait: *Dua in Christo natura fuerunt, Deitas, atque Humanitas. Christus Humanam naturam immolatus fuit; Diuinam Sacrificus extitit.*

2. CALVINVS epist. ad Polonos. *Quaquam ab antiquis sententia Christi: Pater Maior est me: restricta fuit ad Humanam eius naturam: EGO tamen non dubito ad Totum Complexum extendere.*

3. CALVINVS è cathedra Pinozouiana de finiuit: *Filius, etiam in Diuina natura, Officij ratione, Patre minor est.* Stanislaus Sarnieus, cum idem in publica disputatione largitus Arianis fuisset, eò nomine est à Caluino, in epist. ad Polonos, mirificè commendatus: Et à Beza in epist. Theolog. 14. audire meruit, Frater plurimum obseruandus.

4. CALVINVS Instit. I. 2. c. 14. §. 3. illud Pauli: *Tunc & ipse Filius Subiectus erit ei: exponit quo ad Diuinitatem ratione officij.* Accedit in hoc illi pedarius Senator Melächthō: qui in libro contra Stancarum, & Epist. ad Brandeb. appellat sæpius *Christum Patri Subditum, secundum Diuinam quoque naturam; eiusque Ministrum.*

5. CALVINVS in Harm. Matth. cap. 22. v. 44. & in Matth. c. 26. v. 64. ait, *Christus est Patris Vicarius: In Ioan. c. 17. v. 12. eiusque Minister. In Ioan. 1. v. 18. & ei ab intimis se-cretis.*

6. CALVINVS epist. ad Polon. *Verbum, & secunda illa in Diuinis Persona, iam inde ab initio, ante lapsum Adæ, Mediator fuit. Qui & esse certe non potest, quin dispensationis ordine, super Mediatoris Personam Pater emineat.*

7. Theod. Beza epist. 28. *Christus Mediator est inter Patrem & nos, distinctè secundum Humanam naturam; & distinctè secundum Diuinam: imò præcipue secundum Diuinam.* Hæsit hoc Beza, mali corui malum ouum, ab Magistro suo Caluino in admonitione ad Polonos, sic tonante: *Impius est, imò diabolus, quisquis Negat, Christum secundum Diuinitatem esse Mediatorem.*

8. TIEVRINI epist. ad Polonos anni 1560. hortantur, *ut hoc docere constanter pergant: & si fecerint, ipsis à Domino benedictionem (scil. orci:) hantolantur.* Rursus iisdem in suo ad Polonos responso inquit: *Tres sunt Personales in Uno Deo operationes.*

9. CALVINVS lib. contra Gentilem in refut. Prothesios 10. Et Instit. lib. 1. c. 13. §. 23. *Pater Solus in Scripturis Deus vocatur καὶ ὁ ὑπεροχὴν, per excellentiam.* Sic & Zanchius de tribus Elohim par. altera. lib. 5. c. 8.

10. CALVINVS Harm. in Matth. cap. 26. v. 64. Et in Confess. Geneuen. anni 1563. seclarius explicans ait: *Pater primum. Filius secundum, Spir. Sanctus tertium à Patre obrinet imperij & honoris locum.* Idem Harm. in Ioan. cap. 6. v. 57. & in Marci. c. 17. v. 16. *Passer, ait, prima vita causa est, & primus Gradus; Filius secunda, Spiritus S. tertia.*

11. BYLLINGERVS, corculum Caluini, in respon. ad lib. Cochläi, de Scripturæ Canonice, & Ecclesiæ Catholicæ autoritate, cap. 7. *Non Statu, sed Gradu tres in Diuinitate Persona differunt.* Nunciatorum met Calvinistarum super istis Censuras audiamus.

III. AVTOR. 1. Num cuiquam adhuc superesse dubium poterit; quin vnanimis Calvinistarum cum Lutheranis

nis sit consensus quoad Diuinitatē Christi, cenferi eam minorem patris Diuinitate? Quoad DEVM, dici solum Patrem; non Filium? Quoad Distinctionem Deitarum trium gradualium? Quoad Proprietates accidentales, non essentielles in Personis? Quoad ipsa vocabula? 2. Cui obscurum; quin eorundem vnus sit idemque sensus ac consensus cum Seruetianis, & Valentinianis? Non obstante, quod Calvinus vtrorumque autorem ferro, flammis, styloque sit vsque ad neces, ad orcum persecutus.

3. Quod si quæ tamen vlla cuiquam fibra dubitationis inhæserit; ecce tibi adimunt illam spiritus, ac elidunt ipsi Calvinistæ. Nam ita.

1. Iofias Simlerus lib. de aeterno Dei Filio, disertè testatur ita Valentinum Gentilem docuisse. Liqueat supra quæst. 8.

2. Liqueat idem apud Calvinum ipsum ex Confessione ipsiusmet Gentilis Prothesi 21. §. 3. Roserius. (teste Lanoyo, Roserij quondam Comministro, in Reip. Christianæ lib. 2. c. 4.) deprehendit hunc scædum atheismum in fratribus suis; & arguit, cum adhuc in herba esset, (verba sunt Quirini Cnogleri, viri optimi) cumque vixdum in cunis positum Caluini vagiret Euangelium.

4. Fr. Stancarū, etsi insigniter Zvinglianum, & Caluini obseruantem; in multis Lutheri admiratorem; exclamare tamen coëgerunt istæ Caluini Propositiones in hæc verba: *Quis diabolus, ô Caluine, te seduxit, contra Filium Dei cum Ario obloqui? Simulasserere: Serueti combusti Spiritus, secundum Polonicos, in Caluinum remigravit.*

5. Idem Stancarus lib. de Trinit. in-

quit: *Omnes Ecclesie, quæ Fidem Geneuesem & Tigurinam tenent de Christo, sunt Ariana: & hoc negari non potest.* Nos domesticis testibus freti, nolimus contemnere testimonium. Præsertim, cum Arianos ista pleraque omnia docuisse, ex D. Augustini operum tom. 6. in *Sermone de Arianis*, doceamur. De istis vide in mea *Genealogia quæst. 3. 4. 5.* Nec pluribus refellere attinet.

Q V Æ S T I O X.

*Nomina Veri Dei an sint & Christi, per
Luthero-caluinistas?*

HÆc cum pluscula sint, ibimus per singula strictim: quæ sunt, *Deus, Tetragrammaton, Altissimus, Inuisibilis, Deus gloria, Rex Regum.*

I. Christus an D E V S?

1. LUTHERVS Isa. 9. vbi Christus dicitur, *Deus fortis*, posuit *Virtus fortis*; & vt nomen, EL, Deus, Christo eriperet fingit id etiam creaturis commune esse; vt, tamen hic de Christo dieatur; non tamen vt de Deo vero, sed vt de creatura dici persuaderet. Idcirco etiam 1. Iob 5. trium Personarum diuinarum nomina exautorauit. Sicui & d. Licanijs suis illud, S. *Trinitas vnus Deus*, eiecit. Vide supra quæst. 6. Idem in Postilla fo. 41. a. 10. 2. *Christus non est vacca, neque ex strygius vnus.* & fol. 304. a. *Christus non est stultus: & sua tamen negotia stultè instituit. Tantis verd inter omnes peccatores peccator est, vt eo maiorem nullum unquam tulerit hic orbis terrarum.* Hæc verd insignis reuereantia Christi est.

2. ERASMO, in c. 5. *Non Christus in Scripturis; sed Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.* scil. vt hoc nomen Christo abstraheret.

3. MELANCHTHONI in Locis, *Christus est Aliquid diuina natura.*

4. Schegkio Christus est *Energia Patris: Luthero, Instrumentum Creatoris.*

5. Calvinum istis infandiora blasphemare patet supra quæst. 9.

AVTOR. Contrarium constat ex S. Irenæo lib. 3. c. 6. *Neque Dominus, neque Spiritus Sanctus, neque Apostoli, addit c. 8. neque Prophetæ, qui non esset Deus, definitiue & ab.*